

Recuperar el patrimoni cultural d'un poble

Actuació del grup bolivià Ensamble Moxos a Barcelona

Miquel Àngel Codina
Barcelona

El divendres 4 de desembre té lloc al saló d'actes del Col·legi Jesuïtes Sarrià-Sant Ignasi de Barcelona, centre de formació de la Companyia de Jesús que pertany a la xarxa d'escoles de Jesuïtes Educació, un concert del grup Ensamble Moxos, de l'escola de música de San Ignacio de Moxos, que esponsoritza l'Associació d'Antics Alumnes de Sant Ignasi.

«Moxos és una província de Bolívia, amb una extensió una mica més gran que Catalunya. Té una població de 12.000 habitants, que és Sant Ignacio de Moxos. Després hi ha llogarets, uns 152, que es troben disseminats. Es tracta d'una de les zones menys densament poblades del planeta. Porta el nom de San Ignacio per la presència dels jesuïtes a la zona fa 250 anys», explica Miquel Gallés, professor del Col·legi Jesuïtes Sarrià-Sant Ignasi i responsable del Projecte Bolívia.

Una sèrie de diverses circumstàncies —la participació de les germanes Ursulines, la ruta Quetzal, promoguda pel reporter Miguel de la Quadra-Salcedo...— va fer possible la creació d'aquesta escola de música, el que Miquel Gallés anomena «la història d'un miracle».

«El poble va recuperar el patrimoni musical i cultural de la zona, concretament partitures que s'havien anat reproduint al llarg de generacions a les comunitats, fins i tot sense saber què estaven copiant. Així mateix, continuaven elaborant, de manera artesanal, instruments musicals sense que hi hagués gaire gent que sabés tocar-los. Ho feien per inèrcia», comenta Gallés. I afegeix: «Fa disset o divuit anys, amb aquestes partitures, instruments i músiques, es va posar en marxa una embrionària escola de música per tal de donar oportunitats socials als infants i joves de les comunitats.»

Gira per Europa

Ensamble Moxos està constituït per un conjunt de vint persones; el més jove té 13 anys i els més grans s'acosten ja als 30. «D'una banda, interpreten la música barroca missional pròpia de les reduccions, que van portar els jesuïtes des d'Europa; de l'altra, la música ancestral dels seus avantpassats, caracteritzada per uns aguts espectaculars», assenyala el professor. Actualment estan fent una gira de dos mesos i mig per tot Europa, amb uns seixanta concerts.

Fa dos anys van actuar a la seu de la Unesco, amb motiu que l'any anterior les festes de San Ignacio de Moxos, que se celebren a finals de juliol i en les quals ells són una part molt important, s'havien declarat Patrimoni Immaterial de la Humanitat. «Tot i que l'entrada al concert és gratuïta —informa Miquel Gallés—, el grup fa la gira per poder recaptar diners que els permeti continuar amb l'escola de música. Necessiten que algú

Actuació del grup Ensamble Moxos.

Jocs amb els infants de San Ignacio de Moxos.

esponsoritzi els seus concerts i al final de l'actuació posen a la venda un CD. És una manera de finançar-se.»

Camp de treball

Miquel Gallés recorda com va entrar en contacte amb el grup Ensamble Moxos. «Des de fa setze anys, durant el mes de juliol, unes vint persones (alumnes, exalumnes, professors...) del Col·legi Jesuïtes Sarrià-Sant Ignasi fem un camp de treball a l'Amazònia boliviana, que correspon a la parròquia de San Ignacio de Moxos. Ja fa trenta anys que treballa a l'escola. Era responsable de formació humana. M'encarregava d'organitzar excursions i en un moment determinat em van proposar de desenvolupar el projecte d'un camp de treball en un país en via de desenvolupament. El primer any

vam anar a Guatemala, els tres següents a l'Equador i des d'aleshores fa onze anys que anem a Bolívia», afirma Gallés.

Segons el responsable del Projecte Bolívia, «l'objectiu és donar una oportunitat a la gent d'aquí de descobrir la realitat d'allà. Ho fem a través de la convivència, des d'una disposició de servei. Anem a uns llocs on no hi ha aigua, ni llum, telefonia, clavegueram, serveis sanitaris, mercat...».

«En aquestes condicions, cada dia al matí dediquem tres o quatre hores a fer feines per la comunitat, per a la comunitat i amb la comunitat. Són tasques de tipus físic, en les quals no som especialment competents: fer teulades, portar fusta i fulles de la selva, cavar rases... I a la tarda ens dediquem a fer allò en què som competents i que ens permet assolir el nostre propòsit, que és conèixer, i des de la convivència fer-ne una descoberta. Durant unes tres hores fem animació amb els nombrosos infants (més de trenta) de la comunitat, a través de tallers, jocs, esports...», comenta Gallés.

«És una experiència de contrast cultural —observa Gallés— que ens enriqueix a tots. Fem camí plegats des de fa onze anys. La nostra experiència no és essencialment espiritual en el sentit religiós; es tracta més aviat de formació humana. Ara bé, també disposem d'oportunitats per gaudir d'experiències religioses. Per exemple, enguany, dos jesuïtes que estaven de missió per la zona van celebrar una eucaristia amb motiu de la festa de la comunitat.»

Interpreten música barroca missional pròpia de les reduccions, que van portar els jesuïtes des d'Europa, i música ancestral dels seus avantpassats